

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IV](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - IV, 14 : De Cupidine](#)

Mythologia, Venise, 1567 - IV, 14 : De Cupidine

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[44\] : De Cupidine](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre IV

[Mythologia, Francfort, 1581 - IV, 14 : De Cupidine](#) est une version augmentée de ce document

---

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IV

[Mythologie, Paris, 1627 - IV, 15 : De Cupidon](#) est une transformation de ce document

---

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IV

[Mythologie, Lyon, 1612 - IV, 14 : De Cupidon](#) est une transformation de ce document

---

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

Exemplaire Munich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) ,

Res/4 Ant. 50

Formatin-4

langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination 125v°-128v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Cupidon](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

Mythologia.

euntur manibus implicitis se tenere invicem, virginesque esse, & ridentes; quia nulla spe motos oportet dici liberales, cum mercatores sint potius qui ob aliquam spem benefaciunt. atque quæ in aliquem extat beneficentia, tū demum grata est, quæ ex hilari animo, minimeque inuito aut renitenti procedit. traditum est in fabulis Venerem iudicatam à Paride fuisse pulchriorē Junone ac Pallade, quia multò sunt plures qui corporis voluptates, quàm qui animi; qui vitia, quàm qui virtutē: qui turpitudinem, quàm qui gloriam sectantur. nam multi fuerunt qui dignitatem, qui honores, qui gloriam, qui præclaras gerendarum rerum opportunitates pro impuris voluptatibus reliquerunt; & amplissimas opes in eas profuderunt, qui tandem facti omnium hominum infelicissimi propter libidinem in maximas miseras sunt delapsi. At verò quid sit Venus, & quas vires illi antiqui præbuerint, & quæ de illa fabulosè dicebantur, iam fere explicavimus, quo in negotio siquid reliquum est, id in Cupidine eius filio pertractabitur.

De Cupidine.

Cap. XIII.

DE Cupidine verò, quibus ortus sit parentibus, nō parva dubitatio est apud scriptores: quoniam alii unum esse Cupidinem, alii plures senserunt. Plato in Symposio Phædrum inducit ita de Cupidinis origine dicentem:

30 *ἔτι μὲν ἄριστος ἐστὶν ἔχει καὶ θυμὸς ἐν αἰθέρι καὶ ἀθάνατος, πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα, καὶ ἄριστος δὲ κατὰ τὰς δυνάμεις. καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀστέροισιν ἴσται τὸν Διὸς, τίμω, καὶ ἐν τοῖς κομήταις δὲ τίμω, καὶ γὰρ ἔραται τὸν ἠέρα, καὶ ἀστέρων καὶ ἠελίου καὶ ἠερῶν, ἔτι πικρῶς.*

Quoddam magnus Deus sit, & hominibus, deisque admirabilis Cupido, id iam compertum est sæpius cum in aliis, tum in his quæ ad eius originem spectant præcipuè. Neque enim me præterit esse quidpiam præclarum inter antiquissimos Deos recenseri. Cupidinis autem parentes neque sunt, neque ab ullo vel priuatorum, vel poetarum fuisse dicuntur. Hesiodus in sua Theogonia videtur Amorem siue Cupidinem ante omnia ex illa informi materia, quæ chaos dicta est, in lucem eduxisse, cum ita scribar;

30 *ἔτι μὲν ἀριστὸς ἔχει δυνάμεις, ἀθάνατος
 τὰς ἰσχυτάτας πάντων ἐστὶν ἀθάνατος αἰὼν
 Ἀθανάτως, καὶ ἔραται ἀέρα καὶ ἀστέρων ἑλευσάντων.
 τέρτατος δὲ ἰσχυτάτος καὶ ἔραται ἀστέρας.
 καὶ ἔραται, καὶ ἀστέρας ἐν ἀθανάτοις θεοῖς
 ἀστέρας, πάντων δὲ θεῶν, πάντων ἀστέρας
 ἀστέρας ἐν θεοῖς ἐστὶν, καὶ ἰσχυτάτος ἀθανάτων.*

Ante chaos natum: superùm firmissima sedes
 Inde solum terræ latæ; tum tartara nigra
 40 Intra adytum terræ, & seralia claustra baratri.
 Inde ortus superos inter pulcherrimus omnes
 Dulce Deum, pariterque virum, gratumque Cupido
 Solamen, qui corda domat, mentesque feroces.

Nam statim post terram natum esse Cupidinem inquit, eumque eduxit ex illa informi materia. ac Aristophanes in Avibus Noctem Zephyrium ovum peperisse scribit, è quo natus sit Cupido, qui cum chao mixtus omne Deorum genus ex illo excitaverit; ita verò se habent carmina Aristophanis;

καὶ ἐστὶν, καὶ τὸν, ἔραται ἐν μέλαις πρώταις, καὶ τέρτατος ἰσχυτάτος.

Ἐξ ἧς ἀέρος, ἢ δ' ἀραυῆς ἢ, ἰρίθου δ' ἐν' ἀπύρροκῶδ' αἰετῇ,
τρίσσι πρώτεσσι χρονοῖσιν οὐκ ἀλλὰ καὶ πύρρον ἀίετ.

Ἐξ αὐτῶν ἀεθροῦ ἄραυ, ἰρίθου δ' ἐν' ἀπύρροκῶδ' αἰετῇ,
τρίσσι πρώτεσσι χρονοῖσιν οὐκ ἀλλὰ καὶ πύρρον ἀίετ.

Chaos erat, & Nox, Erebusq; niger primū, cū Tartarus aclus.
Terræ nec aer, nec cœlum erat. Erebiq; in sinibus amplis
Parit prius Zephyrium Nox alis nigrescentibus ouum.
Ex hoc labentibus horis pullulavit deinde Cupido,
Splendens tergum aureis alis.

Quare & Orpheus his similia de illius natiuitate tradidit, quem ut est in his **10**
carminibus, ante omnia natum putauit;

Πρωτόγονο καλῶν ἑρφέος, γένου, ἀέθροκλῶν τε,
Ἐρῆος, χρονοῖσιν ἀσπλημον πύρρον αἰετ,

Aethere labentem, geminum, magnumque vocamus,
Qui prior est natus, qui ex ouo, qui nitet aureis
Alis latus. per quem superumque virumq;
Est genus exortum tenues in luminis auras.

At idem Plato qui nullos parentes Cupidinis superius esse dixit, mox fabu- **10**
lam quandam huiusmodi in Symposio de Cupidinis ortu memorauit. fama
est Deos aliquando natalitia Veneris celebrantes in cœlo mēsis accubuisse:
tum Porus consilii & abundantix Deus fertur nectare paulo copiosius hau-
sto ebrius fuisse, ac Peniam Deam paupertatis in horto Iouis inuenisse, quā
etiam compressit. ex eo igitur congressu Penia Cupidinem postea peperit,
quem Veneri famulum tradiderunt, cuius nutum mandataque obseruaret,
quare postea creditus est Veneris filius. Theocritus in Hyla ē Diis quidem
parentibus illum natum esse arbitratur, at ē quibus non affirmat, propter va-
riam ac difficillimam cognitu eius originem, ut ex his patet;

Ὅχι δ' αἶν' εἰς ἑρφέος γένου ἰρίθου δ' ἐν' ἀπύρροκῶδ' αἰετῇ,
Μυθία, ὅστις ἐστὶν ἄραυ πύρρον ἀίετ.

Non solis natus nobis est ipse Cupido
Ut patet: ē superis quicunque fuere parentes;

Non defuerunt qui Cupidinem Saturni filium fuisse dixerint, quod ex illo **30**
carmine significatur;

Ἀὐτὰρ ἱρῆτα κρήνη, καὶ ἀνύρατα πύρρον ἰρίθου δ' ἐν' ἀπύρροκῶδ' αἰετῇ,
Sunt Amor & venti Saturni ē semine nati.

Orpheus tamen omnes Amores, quos plures esse sensit, ē Venere ortos scri-
bit in alio hymno hoc pacto;

Ἐπίρρον, ὅστις ἐστὶν ἄραυ πύρρον ἀίετ,
καὶ πύρρον ἀίετ, ἰρίθου δ' ἐν' ἀπύρροκῶδ' αἰετῇ,
Ἐπίρρον, ὅστις ἐστὶν ἄραυ πύρρον ἀίετ.

Cantamus Venerisq; genus, fontemq; perennem,
De quo immortales nati dicuntur Amores.

Pausanias in prioribus Eliacis Venerem dicit emergentem à Cupidine fuisse
exceptum, & à Suada coronatam. qui idem postea in Exortis Cupidinem
omnium Deorum natum minimum vulgò creditum dixit, & Veneris filium.
Cicero lib. 3. de nat. Deorum plures Cupidines ē diuersis parentibus facit, ut
in his scribit; Cupido primus Mercurio & Diana prima natus dicitur. Se-
cundus

Mythologia.

cundus Mercurio & Venere. Tertius quidem est Anteros Marte & Venere
tertia. Hi etsi plures extiterunt, diuersisque parentibus geniti, tamen ad unum
Veneris filium omnia propè, quæ de amore dicta sunt, transferuntur. Præcla-
rè igitur Arcefilaus statuarius legnam è marmore fecisse dicitur, circa quam
ludentes fecit Cupidines, quam alii e cornu bibere cogebant, alii foccos illi
inducebant, alii saxo alligaram fune tenebant, cum multos fuisse cupidines
uellet significare. Horum quæ vires sint, aut quæ facultates. & qui habitus
illi tribuerentur, ita patefecit Orpheus in hymnis;

10

εὐχάρηται μίαν, ἑστὴν, ἱρακίμην, ἔδωκεν ἄνθεα.
τοῖσδε δὲ, ἀριστερά, ἀριστερά, ἑστὴν ἱρακίμην.
Σωφροσύνην δὲ αἰὲν ἀριστερῶν ἀνθρώπων.
Ἐὐδελκίμην, ἠφροῦ, ἀσάτω ἀνδράσιν ἔχοντα.
ἀφροῦ, ἠφροῦ, πύρρον, χυτὸν, ἢ ἔτα δεικνύει
Πύρροντα πύρροντα δὲ ἀσάτω χυτὸν ἀφροῦ.
ἢ ἔτα τῆσδε ἀφροῦ ἔχον, ἀσάτω ἑλπίδωνται.
μὴν γὰρ τῆσδε ἀφροῦ ἔχον ἀφροῦ.

Iucundum, magnum, gratum cantamus Amorem,
Arciferum, alatum, celerem, flammisq; potentem.
Ludentem pariter cum diisq; virisq;, gemellum.
Tu maris, & terræ clauis, tuq; ætheris alti
Sceptra tenes: tu quot uentos Dea parturit alma
Frugifera, aut pontus tumidus, vel tartarus ipse,
Es regis, & cuncta flectis moderamine solus.

20

Pingebatur ab antiquis alatus Cupido, cuiusmodi illum Zeuxis pinxit Athe-
nis pulcherrimum rosis coronatum; nam & Cupido & Victoria alati sin-
gebantur, quam primum omnium Thasium Aglaophonem alatum fecisse se-
runt; de quibus, ut alaris, ita meminit Aristophanes in Auibus;

Ἀλτὶς γὰρ ἴσμεν ἑστῆσαν ἀφροῦ, καὶ ἐπὶ τῆσδε ἀφροῦ.
Statim Victoria volat alis aureis, & per Iouem Cupido simul.

30

Deinde addita sunt non solum nomina, sed insignia cupidini, illius Dei po-
tentiam, & animorum motus significancia, qualia Pallada descripsit in his
carminibus;

Γυμνὸς ἔσται, δὴδ τῆσδε ἀφροῦ, καὶ μάλιστα ἔσται,
αὐτὸν ἔχον τῆσδε, καὶ πυρρὸν ἔσται.
Οὐδὲ μάλιστα ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ καὶ ἀφροῦ.
τῆσδε, καὶ τῆσδε ἀφροῦ, καὶ τῆσδε ἀφροῦ ἔχον.

Nudus Amor ridet, latatur & ille; nec arcus,
Nec flammata gerit spicula, vel pharetram.
Iure quidem recto florem, delphinaq; gestat,
Continet hac terras, hac maris alta manu.

40

Tantam illi potestatem antiqui poete, tantumq; audaciæ Cupidini tribuerunt,
ut omnes Di antiqui ab Amoribus spoliati fuerint suis insignibus; ut Phi-
lippus quidam poeta in his luculentissimis carminibus expræssit;

Πολυκαταρτὸν ἀφροῦ ἔσται ἢ ἀφροῦ ἀφροῦ ἔσται
ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ.
ἀφροῦ τῆσδε ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ
ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ.
ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ ἀφροῦ.

πῶς

Ἐξουίσις ἑὸν ἄνδρα, λαμπρὰ δ' ἄφρονιαι .
Ἐξουίσις ἑὸν ἄνδρα, λαμπρὰ δ' ἄφρονιαι .
Ἐξουίσις ἑὸν ἄνδρα, λαμπρὰ δ' ἄφρονιαι .

Exuuiis superum leti decorantur Amores .
 Alta quibus cœli est iam spoliata domus .
 Extorsere Ioui fulmen, Phœboq; sagittas ,
 Alcidae clauam, Marsq; caret galea .
 Mercurio desunt talatia, faxq; Dianæ ,
 Sic Bacco chyrsus, sic pelagoque tridens .
 Nec mirum est iaculis homines quoque cedere Amorum, 10
 Queis sua uel superi scepra dedere Dei .

Cum tanta fuerit igitur potentia Cupidinis, iure optimo illum Deorum omnium felicissimū, & cui Dii omnes subiicerentur, appellauit ita Plato in Symposio; *ἡμῶν δὲ ἴσως, καὶ τὰς θείας ἐπιταγὰς ἔχων ἕταρος, ἔργα δὲ θείων, καὶ ἀνθρώπων ἐπιταγὰς ἀπὸ θεῶν ἀκούων, καλλίστην ἕταρον ἔργων.* Ego sanè ita sentio, omnibus Diis felicibus existentibus, Cupidinem (si fas est, ac sine reprehensione licet dicere) omnibus illis esse feliciorē, cum & pulcherrimus sit & optimus. Atque in his cum duos esse Cupidines dixisset, alterum Cœlestem, alterum Vulgarem appellat; *Ἄνω καὶ ἑὸν ἐπιταγὰς τῶν θεῶν ἔχων, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιταγὰς ἀπὸ θεῶν ἀκούων, τὸν δὲ ἑπαιτῶν.* Necessè est igitur & Cupidinem 20
 hunc quidem alteram sequentem & adiutorem vulgarem recte vocari; hunc verò cœlestem. Addita fuerunt & alia insignia præter superiora, siquidem hunc puerum finxerunt, & excum, & illi comites adiunxerunt, Ebrietatem, Dolores, Inimicitias, Concionēs, & multas huiusmodi pestes, quas omnes recensere molestum est, nedum experiri: quæ cum breuissimè, tum elegantissimè in eo Maruli Epigrammate sunt expressa;

Quis puer hic? Veneris. plenz quæ causa pharetræ?
 Non bene prouisus certa quòd arma mouet.
 Cur sine veste Deus? simplex puer odit opertum. 30
 Vnde puer? pueros quòd facit ille senes.
 Quis pennas humeris dedit? inconstancia. quare
 Nulla Deo frons est? signa inimica facit.
 Quæ fors eripuit lucem? immoderata libido.
 Cur macies? vigilæ cura, dolorq; facit.
 Quis excum prxit? Ebrietas, Sopor, Otia, Luxus.
 Qui comites? Rixæ, Nolla, Odium, Opprobrium.
 Qui cœlo dignati? homines. quæ causa coegit?
 Mitior auctore est credita culpa Deo.

Hunc è crapula, deliciarumq; copia nasci denique tradiderunt antiqui, cum nihil sit, quod magis morum probitatem, vitamq; humanam, quam delitiæ 40
 labefactet. Sic enim de Amoribus inquit Phocylides;

Ὅλα δὲ κατὰ τὸν ἄνθρωπον ἐπιταγὰς ἔχων, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιταγὰς ἀπὸ θεῶν ἀκούων, τὸν δὲ ἑπαιτῶν.
Ὅλα δὲ κατὰ τὸν ἄνθρωπον ἐπιταγὰς ἔχων, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιταγὰς ἀπὸ θεῶν ἀκούων, τὸν δὲ ἑπαιτῶν.
 Veiliter nulli nimia est data copia victus,
 Hoc stimulo in turpes homines pelluntur Amores .

Atque vt summam dicam, tot insignia, tot vires, tot spolia, tam saui comites, tam deformis oculorū excitas, & ætas minime apta prudentiæ, data sunt Cupidini ab antiquis poetis, ad exprimendam libidinis hominum insaniam,

ut nihil t̄copere abhorrere videatur ab ingenuo, & bene instituto hominē, quæ tamen omnia ita conuersa sunt ad hominum voluptatem, vt etiam cum quadam animi suauitate recenscantur à nonnullis. Hoc mihi perfimile sanè graui aliquo morbo laboranti contigisse videtur, cui, propter stomachum pessime affectum, vel in deterrimos humores pharmaca ipsa vertuntur. Hūc igitur ad deterrendos homines à turpitudine introductum, pro Deo coluit vulgus mortalium; cum non intelligat Deum beneficentiæ, liberalitatis, tēperantiæ, & omnis probitatis atque humanitatis esse autorem: ac Cupidinē hunc vulgarem Deum Bella, Rixas, Contentiones, Dolos, Iniurias, honoris facultatumq; iacturam habere perpetuos comites. Quare præclare scripsit poeta ille in his versibus;

Ἦν Διὸς ἴστω ἔρωτα; Διὸς πατρὸς οὐδὲ ἔρωτα
 ἔρωτα. ἰδ' ἀλλ' ἔρωτα ἀμάρτυρον ἄνθρωπον.
 Οἱ Διὸς δὲ πάλαι μιν κτήνη τιθῆναι; οὐδ' ἄστυα
 τῆς δουλοσύνης οὐδ' ἀνθρώπων.

Quis prior esse Deum mortalis dixit Amorem?
 Sanguine lætatur, sunt bona grata Deo.
 Non'ne ense manibus præcutum sustinet? ecce
 Cædibus è multis quot tulit exunias.

Idcirco Apollonius Rhodius omnium malorum fontem & originem Cupidinem putauit, quia propter lasciuiam iustitiæ contemnatur, omnesq; exoriantur iniuriæ, vt est in his lib. 4.

Ἐχέ τ' αἰὲ ἔρωτα, μίση πένθη, μέγα θυμὸν ἀνθρώπων.
 Ἐκ τῆς οὐδ' ἄνθρωπος τ' ἔρωτα, ἔρωτα, ἔρωτα,
 Ἄλυσεν.

Supplicium crudele viris, ac pœna Cupido.
 E te sunt rixæ, certamina, bella, querelæ,
 Et dolor.

Quid est enim nostris temporibus, quod non per scorta, & lenones, & meritorios pueros obtineatur? multæ sunt ciuitates, multa regna, multæ prouinciæ per hunc insanorum & furiosorum Deum deuastatæ. Nam quot ciuitates arma ceperunt ob raptas mulieres? quot forminx patriam & parentes hostibus prodiderunt propter hunc furorem? quot mariti vxoribus, aut contra illæ maritis ob hunc ipsum præclarum Deum insidias tetenderunt? quot filii à matribus fuerunt laniati & trucidati? atque, vt vno verbo dicam, nihil est propè nefarium, impium, temerarium, cuius Cupido non sit autor. Quare nemo sapiens haberi iure potest, qui Cupidinem laudibus extollat: nemo non infelix, qui eius cupiditatibus obsequatur. Quamuis illud magis verum est, quod non malus est Cupido, sed occasio potius facinorosis & perditis hominibus male agendi, qui suoapte ingenio mali sunt, vt scripsit Archias in his carminibus;

οὐδ' ἔρωτα ἀδικῶν μισέσθω γένεα, ἀλλ' ἀκούσθω
 ἔρωτα ἀνθρώπων ἰσθ' ἔρωτα πρὸς ἄλλους.

Nullum Amor offendit: prauis occasio sed sit
 Mentibus ille hominum, quos mala multa iuuant.

neque enim vllus est animi affectus à Deo optimo inutiliter concessus hominibus, sed vel ad exercendas virtutes, vel ad res naturæ necessarias: quare vt præclare ille inquit poeta, cum quis modum ex cesserit in animi motibus, illisq;

lisque nimis obsequitur, ipse sibi fit hic Deus, cum voluntas cuiusq; inordinata, & inconsiderata cupiditas, fiat Cupido, ut est in lib. nono;

Div'ne hunc ardorem mentibus addunt

Euryale ? an sua cuiq; Deus sit dira Cupido ?

Amoris sedes oculus creditus est præcipue, quod per eum tanquam per fenestram animus spectra & imagines concipiat, & interior admittat, quibus percussus incidit in rei spectatæ desiderium. Quod ita Musæus clarissimè expressit;

καλλος γὰρ περιπέτ' ἢ ἀμνηστὸς γυναικί,

ἢ ὄτυρο μίσηται πάλιν ἀμνηστὸς ἔστιν,

ἰφθαλμὸς δ' ἴδ' ἔστιν, ἐστ' ἰφθαλμῶν βολῆος

Ἐλασὶς ἰατροῦ, καὶ ἰατρὸς ἀδρὶε ἰδύων.

Si mulier fuerit pulcherrima, forma sagittis

Cordæ virum figit velocius; est via ocellus.

Ex oculi iactu paulatim labitur vlcus

In mentes, illasq; domat, seq; imprimat altè.

Atque de fabulosis ad Cupidinè spectantibus satis, nunc quid sub his lateas ferri, vestigemus. Quod omnium Deorum antiquissimum Cupidinem crediderunt, id significare visum sunt, quod sensit Empedocles, quod res prius inter se confusas amicitia & odium inuicem discreuerint, cum illæ per se sine his nihil gignere possint. Nam tametsi Thales aquam rerum omnium principium posuit, aptissimam sanè gignendis rebus & accommodatam materiã, tamen nihil ex illa simpliciter gignitur sine hoc artifice, siue amicitiam siue marem, aut maris vice fungentem, siue calorem quis appellauerit, vim divinam scilicet res ad ortum evocantem, neque illud sanè verum est, quod dicitur ab eo poeta;

Ἀλλ' ὕμῳ μὲν πάτερ' ἔδωκε καὶ γαῖα γένεσθαι.

Vos aqua, vos tellus fiat protinus omnes.

Fieri enim non potest ut hæc sola sint elementa, in quæ composita dissoluantur: vel ex his solis composita sint omnino inutilibus, si diuiniore principio careant. Quid ergo ? nihil aliud, ut dicebam, esse Cupidinem antiqui senserunt, nisi illud quod Empedocles, vim similitum divinam coire & coalescere cupientium; vel, ut melius dicam, mentem divinam, quæ has ipsas motiones ipsi Naturæ inducat. Idcirco alii multos parentes tribuerunt Cupidini; alii cum primum illum apparuisse in mundo architectando putarint, ex illa informi materia natum dixerunt. Alii Veneris filium crediderunt, cum Venus sit desiderium, ut diximus, procreandi in rebus naturalibus, quod nascitur è symmetria corporum, & ex aeris temperie. Nam quod de Poro & Penia fabulosè dicitur, quod è tam diuersis parentibus natus sit Cupido, etsi potest ad has ipsas res accommodari, tamen ad mores magis videtur spectare: siquidem avaritia non magis ex insignibus opibus fit, cum à viro parùm prudenti & prope ebrius possidentur, quàm ex inopia, & rerum omnium penuria. Hic deinde ab vniuersa rerum natura ad effrenatam singulorum appetentiam quasi personatus inductus est. Hunc alatum huxerunt ob inconstantiam mortalium in rebus eligendis; at melius alatus dicitur, quia diuina bonitas velocissima conuolet ad res naturales gubernandas. Huic sagittas tribuerunt, ob supplicia quæ insani patiuntur, cum potius ob mirificam diuinæ mentis celeritatem, quæ per omnia transfunditur, & acutissimè penetrat, magis illæ conueniant. tum cæcum Cupidinem dixerunt ob turpitudi-

nes,

Mythologia.

nes, quæ ab hominibus dignitatis suæ oblitis committuntur; cum illud potius ad diuinorum consiliorum mirabilitatem spectet, ad quæ cognoscendâ excum esset & infans profusus humanum genus, cum nulla vis humani ingenii possit rationem diuinæ administrationis percipere. Si cæcitas illa ad libidines hominum transferatur, quo pacto non rectissimè excogitata est? aut quo pacto non paruus infans is est existimandus, qui neg' esse consilio, rationeque, & gloriæ splendore, omnium iniquitatum & turpitudinum autorem se fecerit? aut qui omisis rebus diuinis, & legibus naturæ posthabitis ad impuras voluptates stultè feratur, non'ne & illutus & infans est existimandus? Idem Deus nudus fingebatur, ad explicandam turpitudinem libidinosorum; quod tamen ad res diuiniore tranllatum immensam summi Dei liberalitatem & munificentiam significat, quia sine furo & fallaciis mens diuina prouidet rebus humanis, cum nihil omnino inde expectet se commodi relaturam. Cum igitur Cupidinem diuinitus in res humanas transfundi putarunt, merito optimum & pulcherrimum Deum esse dixerunt, quem ab hominum cupiditatibus secernentes cælestem Cupidinem appellarunt. Atqui in parte animi nostri rationis ex parte sit, cur nõ erit potius Furor & Insania quam Deus vocandus? at nunc de Gratiis dicamus.

20

De gratiis.

Cap. XV.

Gratia, quæ vocatur sunt à Latinis, à Græcis χάριτες. aliorum parentum filia ab aliis scriptoribus creditæ sunt. Hesiod. in Theog. illas ex Eurynome Oceani filia & à Ioue natas esse tradidit in his verbis.

Τρὴς δὲ αἱ Εὐρυνόμῃ χάριτες τῆσι καλλίσταραι,
Ἰουαυτῷ κτῆσι πολλοῖσιν αἰεὶ ἔχουσαι,
Ἀγλαίην, καὶ Εὐφροσύνην, Ἰθάλην δὲ Ἰραθίαν.

Tres sibi & Eurynome Charitas parit, edita magno
Oceano forma præstanti & corpore Nympha.

30

Euphrosynen, atque Aglaïam, Thaliamq; decoram.

Orpheus vero in hymno quodam in laudem Charitum composito non Eurynomes, sed Eponymia & Iouis filias esse ait in his;

Διὸς αἱ αἱ χάριτες μετ' αὐτοῦμαι, ὠδαστῆραι,
Εὐνομίαι δὲ Ἰουῦ καὶ ἰσχυρῆς θεοῦ κτῆσι.
Ἀγλαίη, Ἰθάλη, καὶ ἠφροσύνη ἀλλήλα,
Χαροῦσιν αἰεὶ ἔχουσαι.

Huc agite o Charites celebres, veneranda propago;

De Ioue prognatæ, Eponomiaq; parentibus olim.

Aglaia, Euphrosynæq; Thaliaq; splendida; claræ

Leritæ matres.

40

Alii Iouis & Autonoes illas filias esse tradiderunt, nominaruntq; Pasychen, Euphrosynen, & Aegialen. Antimachus antiquissimus poeta illas Aegles & Solis filias esse censuit. Has alii duas tantum putarunt, Clitan & Phenam. Alii Auxo & Hegomonen, vt ait Paus. in Bæoticis. Fuit Suadela etiam à nonnullis inter Gratiis numerata. At cõmuniõr tamen fuit sententia q; tres fuerint, vt in eo versu testatur Meleager;

τρεῖς αἱ μὲν χάριτες, τρὴς δὲ Λοκῶν κτῆσι ὄνται.

Sunt triplices Charites, tres Horæ; castæ & vitæq;.

Inu-